



Region a rozwój metropolii

Iwona Sagan

1. Relacje region metropolie we współczesnej gospodarce
2. Różne koncepcje formowania obszarów metropolitalnych
3. Jak uwikłać dynamikę rozwoju metropolii w rozwój regionu?



Głównymi centrami rozwoju we współczesnej neoliberalnej gospodarce są metropolie.

Metropolie oferują najbardziej sprzyjające rozwojowi środowisko:

- gospodarcze,
- społeczne,
- technologiczne,
- instytucjonalne



W gospodarce globalnej metropolie są w stanie rozwijać się bez powiązań z bezpośrednim regionalnym otoczeniem podczas, gdy region bez powiązań z metropolią ulega peryferyzacji.

Nie jest możliwe osiągnięcie sukcesu regionalnego bez współdziałania z dynamicznym obszarem metropolitalnym.

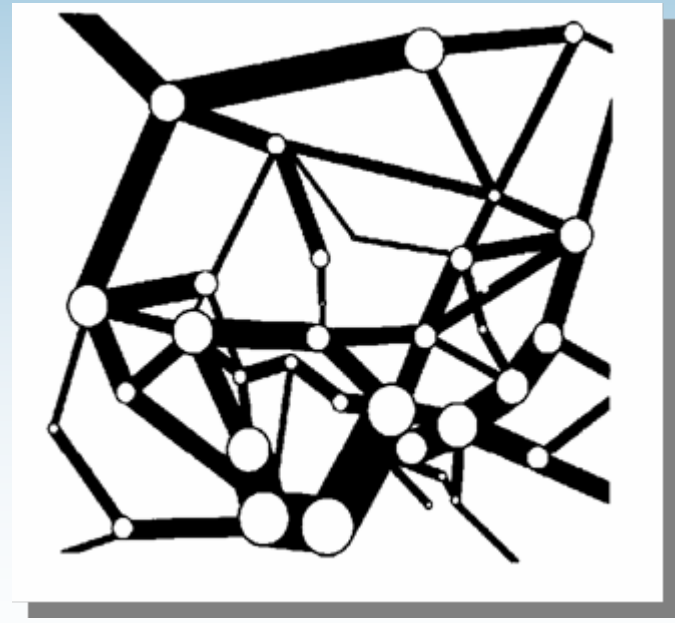


Dylematy sera szwajcarskiego

Dlaczego wielkość dziur jest najważniejsza?

Jaka jest relacja dziur do reszty sera?

Co konstytuuje istotę sera – dziury czy reszta?





Skąd się biorą i dlaczego są ważne dziury w serze?

Dominacja metropolii nad regionem wynika z różnicy w formowaniu tych dwóch jednostek terytorialnych.

Współczesny region jest na ogół tworem administracyjnym o większej lub mniejszej spójności. Jest mozaiką różnych lokalności.

Metropolia powstaje w wyniku spontanicznej siły procesów urbanizacji. W sposób naturalny jest to obszar spójny funkcjonalnie i najlepiej predestynowany do zapewnienia i intensyfikowania obiegu kapitału.



Skąd się biorą i dlaczego są ważne dziury w serze? c.d

Metropolię budują imigranci z wyboru zatem korzysta ona z pozytywnej selektywności migracji. W sposób żywiołowy tworzy znacznie silniejsze więzy społeczne, integracyjne, identyfikacyjne. Tym samym posiada najcenniejszy w gospodarce konkurencyjnej kapitał ludzki i społeczny.

Metropolie są wszystkim tym co region musi dopiero zbudować aby stanowić zintegrowaną jednolitą jednostkę terytorialną



Jaka jest relacja dziur do reszty sera?

Oderwanie metropolii od regionów wynika z właściwości sieciowej organizacji przestrzeni, pozwalających na budowanie zdecentralizowanych, niehierarchicznych powiązań, niezależnych od sąsiedztwa w przestrzeni fizycznej a umocowanych w globalnej przestrzeni przepływów.

Węzły tych sieci budują obszary metropolitalne bądź regiony miejskie a nie mezoskalowe obszary regionalne.



Koncepcje formowania metropolii

Szkoła zwolenników rządu/zarządu metropolitalnego (the metropolitan government school)

Naczelne hasło: efektywność i równość

Przezwyciężenie problemu rozproszenia i fragmentaryzacji władzy lokalnej - zintegrowana społecznie i ekonomicznie strefa miejsko-podmiejska administracyjnie pozostawała podzielonym na szereg jednostek obszarem
Powodowało to

nierówności w dystrybucji i finansowaniu usług publicznych, problemy w koordynacji ich świadczenia oraz niemożność rozwiązywania problemów w skali regionalnej



Zalety systemu:

- likwidacja, w drodze wprowadzenia jednolitego metropolitalnego systemu fiskalnego nierówności finansowych, głównie podatkowych, pomiędzy miastem centralnym a obszarami podmiejskimi;
- spójny system planowania strategicznego w regionie z udziałem wszystkich zainteresowanych podmiotów;
- wdrożenie wielkoskalowych projektów transportowych w regionie, w tym potężnych inwestycji systemów tranzytowych;
- znacznie efektywniejsza polityka w zakresie innych elementów zagospodarowania infrastrukturalnego, takich jak systemy wodociągowe czy utylizacji odpadów.



Wady systemu:

- brak korzyści skali, wynikających z aglomeracji środków i działań; centralizacja usług publicznych obniża parametry wydajności i efektywności ich świadczenia;
- centralizacja usług publicznych ogranicza możliwości swobodnego i powszechnego ich wyboru;
- powstanie zarządu metropolitalnego pogarsza sytuację różnego rodzaju grup mniejszościowych
- władza metropolitalna nie rozwiązuje problemu zdegradowanych społecznie i materialnie dzielnic centralnych



Szkoła powszechnego wyboru (public choice school)

Naczelne hasło: najlepszym mechanizmem regulującym rozwój jest mechanizm rynkowy.

W sytuacji gry sił wolnorynkowych, to ludzie dokonując swobodnych wyborów lokalizacyjnych decydują o rozwoju poszczególnych lokalności

Zwolennicy tego podejścia dostrzegają efektywność we fragmentacji władzy lokalnej, a zagrożenie w jej centralizacji,



Zalety:

- rozczłonkowanie władzy lokalnej wymusza na samorządach konkurowanie o mieszkańców i inwestorów;
- rozczłonkowanie władzy lokalnej prowadzi do polityki utrzymywania niskich podatków lokalnych, niskich kosztów świadczenia usług publicznych oraz zaspokajania potrzeb mieszkańców;
- rozczłonkowanie władzy lokalnej pozwala uniknąć nadmiernej centralizacji
- rynek dyscyplinuje władzę lokalną w jej działaniach przeciwdziałając skłonności liberalnych prezydentów dużych miast do prowadzenia polityki rozrzutnego wydawania środków,
- rynek zapobiega rozrostowi aparatu biurokratycznego, niskiej jakości usługom i wysokimi podatkom



Wady:

- negacja podstawowej zasady polityki, a mianowicie powszechności swobodnego wyboru; wybór lokalizacji jest przywilejem lepiej uposażonych grup społecznych i sprzyja pogłębianiu różnic społeczno-przestrzennych
- negacja założenia, że mieszkańcy dokonują racjonalnych z punktu widzenia oferty lokalizacyjnej wyborów; system swobody lokalizacyjnej niekoniecznie wzmacnia najkorzystniejszą ofertę lokalną
- niska skuteczność i sprawność zarządzania w warunkach rozproszonego i niespójnego systemu metropolitalnego
- brak posiadającego nadrzędne uprawnienia zarządu uniemożliwia podejmowanie trudnych decyzji alokacyjnych
- w kluczowej dla rozwoju sferze biznesowo – inwestycyjnej władze lokalne praktycznie wyłącznie konkurują



Szkoła nowego regionalizmu

Naczelne hasło: współzarządzanie metropolitalne (*metropolitan governance*)

Cechy:

- koalicyjny charakter współzarządzania (*governance*)
- wielośrodkowa sieciowość zarządzania w wymiarze wertykalnym (hierarchicznym) i horyzontalnym (międzysektorowym)
- zasada subsydiarności
- partnerstwo publiczno-prywatne
- katalizująco-kontrolująca rola społeczeństwa obywatelskiego
- władza społecznego wytwarzania – charyzmatyczne przywództwo posiadające konieczne kompetencje



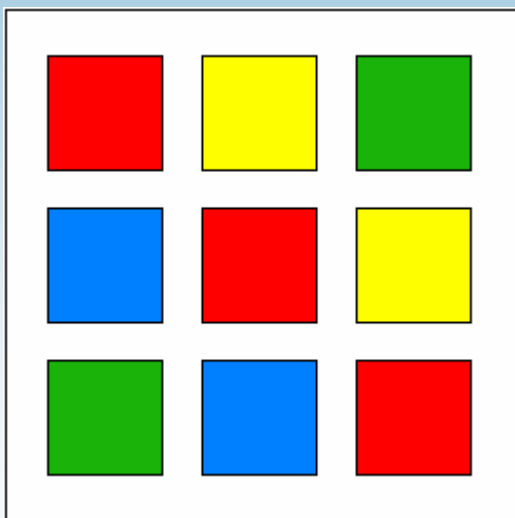
Zalety:

propozycja rozwiązania kwestii nieadekwatności wielkoskalowych struktur zarządu metropolitalnego w stosunku do wymogów polityki konkurencyjności współczesnych jednostek terytorialnych

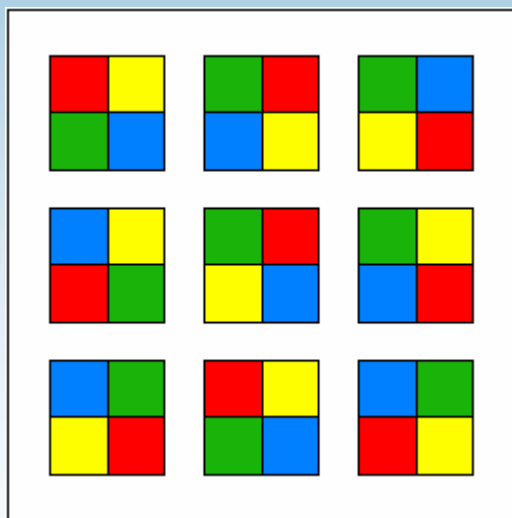


Model funkcjonalno-przestrzennej struktury miasta

miasto jako zespół
dzielnic monofunkcyjnych



miasto jako zespół
dzielnic wielofunkcyjnych



miasto jako przestrzeń
przeptywów i powiązań





Wady:

jak dotąd nie udało się zbudować związków współpracy samorządów miejskich i podmiejskich, włączając w nie publiczno-prywatne partnerstwo, obejmujących całość obszaru metropolitalnego



Region a forma organizacji metropolii

Koncepcja zarządu metropolitalnego:

objęcie jednolitym zarządem obszaru w granicach wydzielonej metropolii wyklucza w sposób administracyjny strefy peryferyjne regionu/województwa z procesów rozwoju metropolii.

Administracyjno-terytorialne wyalienowanie metropolii ze struktury regionu

Koncepcja szkoły powszechnego wyboru:

oparcie rozwoju na wewnątrzregionalnej grze sił rynkowych stawia obszary peryferyjne w regionie w najtrudniejszej konkurencyjnie pozycji

Postępująca wewnętrzna polaryzacja regionu

Koncepcja nowego regionalizmu:

forma struktur współzarządzających wydaje się dawać największe szanse na współuczestnictwo i intensyfikację powiązań obszarów peryferyjnych w regionie

Szansa na wzrost spójności regionu



„Dobra pogoda” dla regionów

Skala globalna

globalizacja gospodarki wzmacnia regiony i lokalności wobec gospodarek narodowych (*polityka przeskalowania i reterytorializacji*)

Skala europejska

pro-regionalna polityka Unii Europejskiej

Skala krajowa

atrakcyjność finansowa regionów wynika z dystrybucji wspierających rozwój funduszy strukturalnych

inicjalny etap procesu tworzenia obszarów metropolitalnych w Polsce jest unikatową szansą i zadaniem dla władz regionalnych wzmocnienia pozycji regionu poprzez współdziałanie i współtworzenie obszarów metropolitalnych.



Dziękuję za uwagę

